

JORD- OCH SKOGSBRUKETS BETYDELSE FÖR SYSSEL- SÄTTNINGEN ÅR 2006 I SKÅNE LÄN OCH DESS LANDSBYGD

Innehåll	Sida
1 Bakgrund	2
2 Lantbruk och företagande på länets landsbygd	3
3 Länets jord- och skogsbruk	5
4 Jord- och skogsbrukets betydelse i länet	10

Bilaga 1: Definitioner och källor

**Bilaga 2: Jord- och skogsbrukets sysselsättningseffekter i länet
fördelade på jordbruk och skogsbruk**

1 Bakgrund

Enligt officiell statistik (nationalräkenskaperna, NR) svarar jordbruket för 0,5 % av BNP. Dess andel av sysselsättningen i landet är enligt samma källa 1,8 %. Skogsbrukets andel av BNP är 1,0 % och av sysselsättningen 0,6 %. Dessa låga tal har medfört att många människor har fått uppfattningen att näringarna har liten betydelse för landets ekonomi och sysselsättning. Detta är emellertid missvisande, främst därför att nationalräkenskaperna genom sin uppläggning inte är ämnade att ge en fullständig bild av olika näringsgrenars ekonomiska betydelse.

Jord- och skogsbruket är avgörande led i produktionskedjor som sysselsätter betydligt fler människor än näringarna själva. De är basen för en omfattande verksamhet i andra näringar, främst livsmedels- och skogsindustrierna, men även hos underleverantörer i olika led. Det är resultatet av en utveckling i svenskt näringsliv som har pågått under mycket lång tid.

Vid det förra sekelskiftet var tre fjärdedelar av Sveriges befolkning sysselsatta i jord- och skogsbruk. Då var Sverige i stort sett självförsörjande med livsmedel. Alltjämt producerar det svenska jordbruket större delen av den mat som vi konsumerar. Den oerhörda produktivitetshöjning som skett inom jordbruket har delvis möjliggjorts genom mekanisering samt framsteg inom avel och växtförädling. En mycket stor del av produktivitetshöjningen har emellertid skett genom att många av funktionerna i äldre tiders jordbruk har flyttats över till andra näringsgrenar. Inom skogsbruket har sysselsättningen minskat kraftigt till följd av en långtgående mekanisering av avverkningarna

Nu köper man ofta utifrån sådana produktionsmedel och tjänster som tidigare producerades på gårdarna, t.ex. foder, utsäde, gödsel, energi, djurhälsovård, bokföring, redskap, byggnadsmaterial. Den dragkraft som tidigare producerades med hjälp av hästar och deras foder, köps numera från maskinhandlare och bensinstationer. Förädlingen på gårdarna har flyttats till mejerier, slakterier, sågverk etc. På detta sätt sysselsätter varje jordbrukare numera flera personer i andra näringar.

Minskningen av jord- och skogsbruket har medfört behov av en rad ekonomiska och sociala funktioner i samhället som tidigare på ett eller annat sätt tillhandahölls inom lantbrukshållen. Det gäller verksamheter inom såväl det privata näringslivet som i den offentliga sektorn, t.ex. bostadsbyggande, detaljhandel, storköpa, barnomsorg, äldreomsorg. Dessa verksamheter har numera i stor utsträckning koncentrerats till tätorterna och särskilt kommuncentra. De lämnar service till lokalbefolkningen i tätorterna och den omgivande landsbygden. I ett lokalt perspektiv, särskilt i landsbygdskommuner, är lantbruket i dag direkt eller indirekt en betydande del av underlaget för dessa servicenäringar.

Jordbruk, trädgårdsodling och skogsbruk bedrivs ofta i olika kombinationer, men även verksamheter utanför de areella näringarna kan ingå i jordbrukarnas företagande. I takt med att jordbruket minskat i omfattning har många jordbrukare mer eller mindre tvingats skaffa sig kompletterande sysselsättning. Ibland har detta skett genom att en eller flera familjemedlemmar tagit anställning utanför den egna gården och ibland har man satsat på nya verksamheter inom det egna företaget, vilka i många fall har blivit viktigare för företagen än deras jord- och skogsbruk. På detta sätt har många jordbrukare blivit mångsysslare, för vilka varje verksamhet är en viktig del av helheten. Detta

skall ses mot bakgrund av den låga sysselsättningsgraden på landsbygden och svårigheterna att där finna heltidssysselsättning. På landsbygden inklusive mindre tätorter är antalet sysselsättningstillfällen per boende ofta mindre än hälften så många som i större tätorter.

Utanför de större tätorterna är lantbrukarna den största småföretagargruppen. Genom sina kopplingar till andra näringar har lantbrukarna stor betydelse för småföretagsamheten på landsbygden.

Den svenska samhällsekonomin beskrivs i statistiken med SCB:s nationalräkenskaper (NR). Därur framkommer beräkningarna av BNP, vars främsta syfte är ett belysa den samlade produktionen i landets företag och offentliga institutioner. Detta kan emellertid inte göras genom att utan vidare summera all bruttoproduktion i företag och näringsgrenar. Eftersom företagen handlar med varandra och vidareförädlar varandras produkter skulle det ge betydande dubbelräkningar. Därför har man valt att i stället summera de producerande enheternas s.k. förädlingsvärden, dvs. bruttoproduktion minus inköpta råvaror, halvfabrikat, energi m.m. Förädlingsvärdena motsvarar i princip summan av arbets- och kapitalersättningar i de olika företagen i produktionskedjorna.

Detta betyder att sektorsindelningen blir mycket betydelsefull för resultatet. För en enskild bransch påverkas utfallet starkt av vertikal integration. Inom det svenska näringslivet har det blivit allt vanligare att olika delar av verksamheten flyttas ut ur företagen, det som numera ofta kallas "outsourcing". Detta är en viktig delförklaring till att industrisektorn i Sverige sedan lång tid krymper, medan tjänstesektorerna expanderar. Om t.ex. ett mejeri distribuerar sina varor med egna lastbilar, blir chaufförernas löner en del av mejerinäringens förädlingsvärde. Om mejeriet avvecklar den egna distributionen och i stället köper tjänsterna av åkeriföretag, leder det i statistiken till en krympning av mejerindustri och en expansion av transportsektorn. Många gånger har sådana förändringar skett genom att den egna distributionsverksamheten ombildats till ett särskilt bolag som då får en annan klassning i Nationalräkenskaperna. I praktiken har ingenting hänt, men i NR:s bokföring har en väsentlig förändring skett vad gäller fördelningen mellan näringsgrenar.

Den långsiktiga utveckling i jordbruket som beskrivs i det föregående har på detta sätt medfört att näringen bokförts för en allt mindre del av produktionen, samtidigt som andra näringars beroende av jordbruket ökat.

2 Lantbruk och företagande på länets landsbygd

I länet bor närmare 1,2 miljoner människor. SCB:s senaste tätortsundersökning (år 2005) av befolkningens fördelning på landsbygd och tätorter, visar följande:

	<i>Invånare</i>	<i>%</i>
Utanför tätorter	143 537	12,3
Tätorter med		
200-1999 invånare	126 339	10,8
2000-2999 invånare	31 130	2,7
3000-9999 invånare	243 951	20,9
10000 invånare eller mer	624 507	53,4
<i>Hela länet</i>	<i>1 169 464</i>	<i>100,0</i>

Knappt en fjärdedel länets befolkning bor på landsbygden och i mindre tätorter. Samtidigt finns endast 14 % av sysselsättningstillfällena där. Många

landsbygdsbor tvingas därför, om de vill bo kvar, söka arbete i tätorterna, dvs. arbetspendla. Det är naturligtvis bättre att pendla än att vara arbetslös eller tvingas flytta, men de flesta föredrar säkerligen att arbeta någorlunda i närheten av sina bostäder. Detta främst därför att man vill slippa de långa resorna i sig, men också därför att det underlättar dagligvaruinköp, dagislämning etcetera. Vidare medför omfattande arbetspendling från ett område att den lokala servicen till befolkningen i området blir sämre. Detta drabbar såväl lokalt arbetande som barn och äldre utan tillgång till bil.

På landsbygden dominerar småföretagen. De flesta företag startas små och förblir små under sin hela existens. De små företagens tillväxt står trots detta för ett mycket betydande sysselsättningstillskott. Det är genom deras stora antal som småföretagens bidrag till den totala sysselsättningsökningen blir stor. Enskilda småföretags tillväxt är normalt inte så imponerande. Många småföretagare vill inte heller bli stora. Särskilt steget att börja anställa personal är mycket stort, både ekonomiskt och med hänsyn till de stora krav av allehanda slag som myndigheter och fackliga organisationer ställer på arbetsgivare. Även för företagare som redan har anställd personal avstår många gånger från att utnyttja tillväxtmöjligheter, eftersom de riskerar att förlora sitt oberoende och kontrollen över företaget.

I det följande redovisas uppgifter om sysselsättning och företagande på landsbygden. Dessa uppgifter bygger på bearbetningar av SCB:s företagsregister. Uppdelningen på landsbygd och tätorter utgår från postnummer för de platser där arbetsställena finns. Sysselsättningssiffrorna har beräknats med hjälp av uppgifter om antalet anställda samt uppskattningar av antalet egenföretagare. De skiljde sig därför något från officiella sysselsättningsuppgifter. Användningen av postnummer medför att det inte är möjligt att dela upp landet i renodlade landsbygds- och tätortsområden, eftersom postens utdelningsområden inte är renodlade. Med landsbygd menas i detta avsnitt landsbygd och mindre tätorter upp till 2 000 invånare.

Såväl livsmedelstillverkning som skogsindustri finns i nästan alla Sveriges kommuner utanför storstäderna. Medan endast 18 % av all sysselsättning i landet finns på landsbygden, återfinns närmare 80 % av jord- och skogsbruket där. De delar som finns i större tätorter är främst handelsträdgårdar och sådana serviceföretag till jord- och skogsbruk som räknas till näringarna. Av sysselsättningen i livsmedels- och skogsindustri finns en tredjedel på landsbygden, vilket är nästan dubbelt så mycket som all sysselsättning.

År 2006 fanns i länet nästan 23 000 företag. Av dem var 98,5 % småföretag med färre än 50 anställda. Dessa små företag sysselsatte sammanlagt omkring 57 500 människor, eller 54 % av samtliga sysselsatta i länet. Utanför de stora städerna är de små företagen dominerande. I följande sammanställning visas företagets storleksfördelning på länets landsbygd och i de större tätorterna.

	<u>Landsbygd</u>		<u>Större tätorter</u>		<u>Samtliga</u>	
	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>
Antal företag med						
0-9 anställda	34 373	96,8	76 497	90,9	110 870	92,7
10-49 anställda	994	2,8	6 108	7,3	7 102	5,9
Större företag	159	0,4	1 529	1,8	1 688	1,4
<i>Summa</i>	<i>35 526</i>	<i>100,0</i>	<i>84 134</i>	<i>100,0</i>	<i>119 660</i>	<i>100,0</i>

Antalsmässigt dominerar de små företagen fullständigt. På landsbygden utgör de stora företagen bara 0,7 %, mot 2,2 % i tätorterna. De stora företagen svarar dock för en betydligt större del av sysselsättningen enligt följande sammanställning.

Sysselsättning i företag med	<u>Landsbygd</u>		<u>Större tätorter</u>		<u>Samtliga</u>	
	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>
0-9 anställda	32 187	45,9	107 714	24,2	139 901	27,1
10-49 anställda	19 841	28,3	125 125	28,1	144 966	28,1
Större företag	18 097	25,8	212 941	47,8	231 038	44,8
<i>Summa</i>	<i>70 125</i>	<i>100,0</i>	<i>445 780</i>	<i>100,0</i>	<i>515 905</i>	<i>100,0</i>

Småföretagen svarar för närmare 67 % av sysselsättningen på länets landsbygd (inklusive mindre tätorter), och för 50 % i större tätorter.

Landsbygdens småföretagande är en viktig bas för infrastruktur och näringsliv: småindustrier, transport-, service- och handelsföretag. Detta gäller inte minst länets närmare 2 200 jord- och skogsbruksföretag.

Närmare hälften av företagen på Sveriges landsbygd hör till jord- och skogsbruk samt förädling av dessa näringars produkter. Eftersom dessa företag är små, är deras andel av sysselsättningen lägre. Sysselsättningens fördelning i länet framgår av följande sammanställning.

	<u>Landsbygd</u>		<u>Större tätorter</u>		<u>Samtliga</u>	
	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>	<i>Antal</i>	<i>%</i>
Jord- och skogsbruk	7 945	11,3	3 193	0,7	11 138	2,2
Livsmedels- och skogsindustri	5 025	7,2	15 157	3,4	20 182	3,9
Övrig industri m.m.	10 753	15,3	46 159	10,4	56 912	11,0
Byggverksamhet	7 189	10,3	28 553	6,4	35 742	6,9
Handel och kommunikationer	14 844	21,2	103 822	23,3	118 666	23,0
Andra företag	10 288	14,7	100 439	22,5	110 727	21,5
Offentlig sektor	14 081	20,1	148 457	33,3	162 538	31,5
<i>Summa</i>	<i>70 125</i>	<i>100,0</i>	<i>445 780</i>	<i>100,0</i>	<i>515 905</i>	<i>100,0</i>

Sysselsättningen på landsbygden motsvarar inte dess befolkning. Om de i arbetsför ålder som bor på länets landsbygd skulle kunna arbeta där, dvs. om sysselsättningen skulle fördelas på samma sätt som befolkningen, skulle det krävas ytterligare 42 000 arbetstillfällen där.

3 Länets jord- och skogsbruk

Skåne län omfattar 11 035 km², vilket motsvarar 2,7 % av hela Sveriges landareal. I länet bor 1 177 000 människor, eller 13 % av landets befolkning. Markanvändningen i länet i jämförelse med hela södra Sverige, med norra Sverige och med hela landet framgår av följande sammanställning.

	<i>Skåne län</i>	<i>Södra Sverige¹</i>	<i>Norra Sverige</i>	<i>Hela riket</i>
Tätorter	5,3	2,9	0,5	1,3
Jordbruk	47,0	20,3	1,4	7,8
Skog	31,9	57,2	53,0	54,4
Annan mark	15,8	19,7	45,1	36,5
<i>Summa</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Nära hälften av länets yta används till jordbruk, vilket är betydligt högre än i landet som helhet, men även högre än resten av södra Sverige. I länet finns det drygt 9 500 företag med minst 2 hektar åker. De brukar 451 000 hektar åker, vilket motsvarar 17 % av Sveriges åkerareal.

Skåne län är varierat med mycket bördig slättbygd i de sydvästra delarna och antydning av skogsbygd i nordväst. Jordbruksföretagen är stora och till viss del inriktade på spannmålsodling, främst brödsäd, men även trädgårdsväxter, sockerbetor, potatis och oljeväxter. Produktionen av värphöns och slaktsvin är dominerande när det gäller djuruppfödning, i norra delarna av länet förekommer även viss mjölkproduktion.

En tredjedel av länets yta täcks av skog. Denna fördelar sig på ägare enligt följande (%):

Jordbrukare (med minst 2 ha åker)	39
Andra enskilda skogsägare	51
Övrigt (skogsbolag, staten, kyrkan m.fl.)	10
<i>Summa</i>	<i>100</i>

De två första kategorierna, det s.k. familjeskogsbruket, äger således nio tiondelar av skogsmarken i länet. De svarar för ännu något mer av avverkningarna.

Annan mark, som omfattar myrar, berg m.m., utgör knappt en sjättedel av landytan i länet. Det är mindre än hela riket och även något mindre än övriga södra Sverige.

De areella näringarna i länet omsatte år 2006 nästan 9,7 miljarder kr. Jordbrukets omsättning i länet har beräknats till nästan 7,2 miljarder kr, trädgårdsnäringens till 1,9 miljarder kr och skogsbrukets till 590 milj. kr, varav 94 % (556 milj. kr) i det s.k. familjeskogsbruket. Resterande 34 milj. kr avser skog ägd av bolag, staten, kommuner, kyrkan m.fl. Se *Tabell 1* på följande sida.

Dessa beräkningar avser de nämnda näringarna som sådana. Sedan lång tid har det skett en mycket omfattande strukturrationalisering av lantbruket. Detta har varit en följd av produktivitetshöjningar i kombination med reellt sjunkande priser. Trots rationaliseringar har det ofta varit svårt att uppnå en acceptabel lönsamhet inom det egentliga jordbruket. Många jordbrukare har därför slutat. Av de som är kvar har en del utökat sin produktion; andra har sökt sig andra, kompletterande inkomstkällor. Dels har man startat kompletterande verksamheter inom eller utom lantbruksföretagen (t.ex. stuguthyrning, gårdsbutiker, entreprenadarbeten), dels har man skaffat sig hel- eller deltidsanställning i andra näringar. Det sistnämnda har inte minst gällt lantbrukarhustrurna.

¹ Sverige utom de sex nordligaste länen.

Tabell 1 **Bruttoomsättning i länets jord- och skogsbruk 2006, milj. kr**

	<i>Bruttoomsättning i</i>			<i>Summa</i>
	<i>jord- bruk</i>	<i>träd- gård</i>	<i>skogs- bruk</i>	
Svalöv	289,7	43,7	18,0	351,5
Staffanstorp	108,8	41,3	0,0	150,0
Burlöv	5,4	35,0	0,0	40,5
Vellinge	113,7	73,7	0,0	187,4
Östra Göinge	149,8	2,5	48,5	200,7
Örkelljunga	37,4	5,0	32,3	74,7
Bjuv	123,5	16,3	4,8	144,6
Kävlinge	139,2	43,7	0,7	183,6
Lomma	56,9	20,0	0,0	76,9
Svedala	130,9	9,9	6,7	147,5
Skurup	190,0	20,0	1,6	211,6
Sjöbo	489,1	2,5	16,8	508,4
Hörby	284,5	16,3	22,0	322,8
Höör	117,1	15,0	23,0	155,1
Tomelilla	389,1	30,0	13,3	432,4
Bromölla	55,2	35,0	15,0	105,3
Osby	46,7	2,5	68,7	117,8
Perstorp	34,5	2,5	16,1	53,0
Klippan	114,6	13,8	30,5	159,0
Åstorp	94,1	15,0	2,2	111,3
Båstad	264,7	78,8	5,1	348,5
Malmö	66,1	136,2	0,0	202,3
Lund	242,1	70,0	11,5	323,6
Landskrona	131,3	68,7	0,2	200,2
Helsingborg	299,4	267,5	2,6	569,5
Höganäs	173,5	130,0	1,0	304,5
Eslöv	433,0	12,5	9,2	454,7
Ystad	360,0	58,8	4,5	423,3
Trelleborg	385,0	85,0	1,0	471,1
Kristianstad	813,0	243,7	77,4	1 134,2
Simrishamn	403,0	85,0	10,6	498,7
Ängelholm	283,1	187,5	21,9	492,5
Hässleholm	359,6	40,0	125,2	524,7
<i>Skåne län</i>	<i>7 183,9</i>	<i>1 907,7</i>	<i>590,3</i>	<i>9 681,9</i>

Källor: EAA-kalkylen, den officiella jordbruks- och skogsstatistiken samt egna beräkningar

Jordbruksverket har undersökt omfattningen av jordbruksföretagens kompletterande verksamheter år 2005. Det framkom att av länets då 9 783 jordbruksföretag bedrev 2 780 företag minst en sådan verksamhet med en sammanlagd omsättning av drygt 1,9 miljarder kr. Omfattningen av de kompletterade verksamheterna varierar starkt mellan de berörda företagen. Den genomsnittliga arbetstiden i sådana verksamheter var omkring 1 700 timmar per år, vilket motsvarar ett heltidsarbete. I en femtedel av företagen understeg årsarbetstiden 450 timmar, men i ungefär 40 % av företagen sysselsattes minst en person på heltid av sådana verksamheter. Vissa av verksamheterna är säsongbetonade, och den genomsnittliga årsarbetstiden kan då spegla en hög sysselsättning under en del av året och lägre under andra delar.

Tabell 1 ovan visar omsättningen i de tre näringsgrenarna jordbruk, trädgårdsodling och skogsbruk. I *Tabell 2* visas omsättningen i jordbrukföretagen, dvs.

de företag som odlar minst 2 hektar åker eller har en stor djurbesättning eller en trädgårdsodling av viss storlek. I länet fanns 9 500 sådana företag år 2006.

Tabell 2 Bruttoomsättning i Skåne läns jordbruksföretag 2006, milj. kr

	<i>Bruttoomsättning i</i>			<i>Summa</i>
	<i>jordbruk, trädgård</i>	<i>skogs- bruk</i>	<i>övrigt</i>	
Svalöv	333,5	9,1	70,3	412,8
Staffanstorp	150,0	0,0	27,2	177,2
Burlöv	40,5	0,0	1,9	42,4
Vellinge	187,4	0,0	31,4	218,8
Östra Göinge	152,3	14,7	35,0	201,9
Örkelljunga	42,4	9,8	33,2	85,4
Bjuv	139,8	0,3	18,1	158,2
Kävlinge	182,9	0,4	31,6	214,9
Lomma	76,9	0,0	11,9	88,8
Svedala	140,8	1,6	35,8	178,2
Skurup	210,1	1,3	61,8	273,2
Sjöbo	491,6	9,8	124,1	625,5
Hörby	300,8	9,4	114,8	425,0
Höör	132,1	10,0	44,4	186,6
Tomelilla	419,1	10,0	105,9	535,0
Bromölla	90,3	3,7	15,6	109,6
Osby	49,2	18,3	26,9	94,4
Perstorp	37,0	6,4	16,1	59,4
Klippan	128,4	14,3	49,6	192,4
Åstorp	109,1	0,6	19,8	129,5
Båstad	343,5	2,9	70,1	416,4
Malmö	202,3	0,0	16,7	218,9
Lund	312,1	6,0	67,2	385,2
Landskrona	200,0	0,1	31,9	232,0
Helsingborg	566,9	1,9	64,4	633,2
Höganäs	303,5	0,8	35,9	340,2
Eslöv	445,5	5,8	97,2	548,5
Ystad	418,8	3,1	75,9	497,8
Trelleborg	470,0	1,0	82,9	553,9
Kristianstad	1 056,7	36,6	183,9	1 277,2
Simrishamn	488,1	8,6	103,0	599,7
Ängelholm	470,6	7,4	85,0	563,0
Hässleholm	399,6	45,7	146,7	592,0
<i>Skåne län</i>	<i>9 091,6</i>	<i>239,7</i>	<i>1 936,0</i>	<i>11 267,3</i>

Källor: EAA-kalkylen, den officiella jordbruks- och skogsstatistiken samt egna beräkningar

LRF har undersökt medlemmarnas samtliga verksamheter inom företagen hösten 2008, dvs. förutom jord- och skogsbruk även andra verksamheter som bedrivs som näringsverksamhet, dvs. i princip samma sak som de kompletterande verksamheterna i Jordbruksverkets undersökning.¹ *Se Tabell 3.*

¹ Dessa verksamheter betraktas således som kompletterande till jord- och skogsbruket, vilket beror på att denna rapport syftar till att beskriva de gröna näringarnas betydelse för sysselsättningen. I verkligheten kan dessa verksamheter många gånger vara viktigare för företagen än jord- och skogsbruk, som i de fallen snarare är att betrakta som kompletterande.

Tabell 3 LRF-medlemmars kompletterande driftsgrenar hösten 2008

	<i>Antal företag med respektive verksamhet</i>
Entreprenadarbeten	774
Produktion av förnybar energi	651
Förädling och försäljning av gårdsprodukter	203
Hästar (avel, trav, stallplatsuthyrning, etc)	533
Förädling av trä	97
Snöröjning	309
Farmartjänst	213
Turism: mat och logi	213
Turism: annat (bl.a. med hästar)	245
Uthyrning av bostäder och lokaler	674
Vilt i hägn, vattenbruk	121
Andra verksamheter	537
Summa	4 570

Källa: Uppgifter ur LRF:s medlemsregister.

Dessa 4 570 kompletterande verksamheter har rapporterats av 5 898 jordbruksföretag i länet där brukaren är medlem i LRF. Det innebär att företagen bedriver i genomsnitt 0,8 verksamheter. Eftersom många företag inte alls har sådana här verksamheter, är det således och många som bedriver mer än en, främst beroende på att vissa kombinationer är vanliga. Antalet företag kan jämföras med Jordbruksverkets undersökning. Det högre antalet företag i LRF:s undersökning skall ses mot bakgrund av dels att den avser år 2008 jämfört med 2005 för Jordbruksverkets. LRF har årligen gjort motsvarande sammanställningar ut sitt medlemsregister, och de tyder på att antalet verksamheter ökar från år till år. Man bör också hålla i minne att alla jordbrukare inte är medlemmar i LRF. LRF:s uppgifter återges här främst för att ge en uppfattning om vilka verksamhetstyper som förekommer.

Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) var i länet 12 800 personer år 2004 i större eller mindre omfattning sysselsatta i jord- eller skogsbruk. Av dem var det 10 620 personer som hade detta som enda sysselsättning. Ytterligare 2 180 personer hade jord- eller skogsbruk som huvudsysselsättning, men var dessutom sysselsatta i någon annan näringsgren. Slutligen var 4 990 personer huvudsakligen sysselsatta i andra näringsgrenar, men hade jord- eller skogsbruk som bisyssla.¹

Det framgår inte av redovisningen, men man kan anta att de kompletterande verksamheterna har störst omfattning vid företag som inte är så stora inom det "traditionella" jordbruket. Detta gäller också arbete utanför jordbruksföretaget. SCB har undersökt jordbrukarnas taxerade inkomster år 2006 av näringsverksamhet, dvs. i huvudsak jordbruk, och av tjänst, dvs. inkomst av anställning utanför gården men även av pension. I *Tabell 4* redovisas taxerade inkomster av näringsverksamhet respektive tjänst för jordbruksföretag av olika storlek. Som storleksmått har använts den beräknade årsarbetstiden i företagens jordbruk. Som framgår av tabellen stiger inkomsten av näringsverksamhet som väntat med stigande företagsstorlek.

¹ På grund av en omläggning av statistiken kan sådana uppgifter inte redovisas efter år 2004.

Tabell 4 Jordbrukarnas taxerade inkomster år 2006, kronor per person

Beräknad årarbet- tid i företaget	Näringsverksamhet		Inkomst av tjänst	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-799	5 700	16 900	178 800	215 300
800-1 599	11 500	46 700	163 700	156 100
1 600-2 399	18 900	78 300	150 300	102 300
2 400-3 199	32 700	108 900	139 200	59 000
3 200-3 999	49 600	137 000	124 700	39 100
4 000-5 599	55 800	148 200	121 600	38 500
5 600-	54 700	157 400	111 500	30 600

Källa: Egen bearbetning av uppgifter från SCB.

Dessa siffror är medeltal för hela Sverige av jordbrukarnas taxerade inkomster. Eftersom en företagare har vissa möjligheter till resultatreglering i deklarationen (bl.a. räntefördelning, expansionsmedel och kvittning mot tidigare förluster) är de taxerade inkomsterna en underskattning av jordbrukarnas verkliga inkomster av deras näringsverksamhet, som i medeltal kan vara omkring 50 % högre.

Det är främst männens inkomst av näringsverksamhet som stiger med företagets storlek, medan deras inkomst av tjänst samtidigt sjunker. För kvinnor sjunker tjänsteinkomsten inte lika mycket. Detta tyder på att männen oftare arbetar heltid i jordbruksföretaget, medan kvinnorna oftare har en stor del av sin sysselsättning utanför jordbruket. Jordbrukare och deras familjmedlemmar i länet hade år 2006 sammanlagt 2,6 miljarder kr i inkomst av tjänst. Som framgår av den föregående sammanställningen intjänades den största delen av detta belopp av brukare med små jordbruksföretag och av anhöriga till brukare av större företag.

4 Jord- och skogsbrukets betydelse i länet

Statistiska centralbyrån (SCB) ansvarar för beräkningarna av bruttonationalprodukten (BNP) i Sverige. BNP kan definieras som det samlade värdet av alla varor och tjänster som produceras i landet, i princip värderade till marknadspriser. Beräkningarna utförs i första hand för hela landet, men resultaten redovisas även regionalt fördelade i form av s.k. bruttoregionalprodukt, BRP. Ju mera resultaten bryts ned regionalt, desto osäkrare blir de. På länsnivå redovisas BRP fördelad på endast fyra produktionssektorer, senast avseende 2006. På grundval av dessa uppgifter har LRF för år 2006 beräknat BRP för hela länet till 296 miljarder kronor, vilket motsvarar 11,6 % av hela Sveriges BNP. Jord- och skogsbrukets andelar därav har av LRF skattats enligt följande:

	Milj.kr.	%
Jord- och skogsbruk	4 640	1,6
Deras förädlingsindustrier	12 580	4,3
Underleverantörer i alla led	11 830	4,0
Summa	29 050	9,8

Länets livsmedels- och skogssektorer med underleverantörer bidrar således med 3,4 miljarder kronor till Sveriges BNP, vilket motsvarar nästan 6 % av länets BRP.

Jord- och skogsbrukets direkta och indirekta sysselsättningseffekter år 2006 i länet har beräknats till följande (antal sysselsatta):

Jord- och skogsbruk	12 550
Livsmedelsindustri	12 890
Skogsindustri	6 570
Övrig indirekt sysselsättning	24 490
<i>Summa</i>	<i>56 500</i>

Jord- och skogsbruket svarar för endast nära 2,3 % av sysselsättningen i länet. Som framgår av avsnitt 2 svarar de för 11 % av sysselsättningen på länets landsbygd (inklusive mindre tätorter med högst 2 000 invånare), där en tredjedel av länets befolkning bor. Livsmedels- och skogssektorerna och småföretagen i övrigt har stor betydelse för landsbygdens näringsliv och sysselsättningen där.

För länet har jord- och skogsbrukets sammanlagda indirekta sysselsättnings-effekter i förädlingsindustri och andra näringar beräknats till c:a 44 000 personer. Varje person som är sysselsatt i jord- och skogsbruket sysselsätter alltså ytterligare 3,5 personer i andra näringsgrenar i länet. Det är något högre än genomsnittet för hela landet (3,4).

Länets livsmedelsindustri sysselsätter 12 900 personer, spridda över länets kommuner. Det sistnämnda gäller även länets skogsindustri, som sysselsätter 6 600 personer i ett stort antal större eller mindre massa- och pappersbruk, sågverk, snickerier m.m.

Den direkta och indirekta sysselsättningen i jord- och skogsbruket bildar som nämnts också underlag för lokala servicenäringar, t.ex. detaljhandel, lokaltrafik, barnomsorg, skolor. I länet var år 2006 nära 230 000 personer verksamma i lokal service, eller c:a 43 % av samtliga sysselsatta i länet. Jordbruks- och skogssektorernas andelar – inklusive indirekt sysselsättning – har beräknats kommun för kommun. Dessa inducerade sysselsättningseffekter i kommunala verksamheter och lokalt näringsliv har sålunda beräknats till ungefär 35 500 personer.

Om även dessa effekter beaktas utgör jord- och skogsbrukets produktion underlag för sysselsättning av sammanlagt 92 000 personer i Skåne län, eller nära 17 % av länets hela sysselsättning. Detta är något högre än medeltalet för hela riket (som är 16 %). Se *Tabell 5* på följande sida.

Jord- och skogsbrukets sysselsättningseffekter varierar starkt mellan kommunerna. I 17 av länets 33 kommuner är en femtedel eller mer av sysselsättningen beroende av jord- och skogsbruk och i 6 kommuner är det en tredjedel eller mer. Malmö kommun har det största antalet sysselsatta som är beroende av jord- och skogsbruk, men inverkan av staden Malmö medför att andelen ändå är ganska låg. Detsamma gäller de flesta av de kommuner som innehåller större städer, förutom Malmö även Helsingborg, Lund, Hässleholm och Landskrona. I Kristianstads kommun, med länets fjärde största stad, är ändå mer än en fjärdedel av sysselsättningen beroende av jordbruket. Det beror på både omfattande jordbruk (i kommunen finns nästan en tiondel av länets åkerareal) och stor livsmedelsindustri (en sjättedel av hela länets räknat i sysselsättning).

Tabell 5 Jord- och skogsbrukets direkta och indirekta sysselsättningseffekter i länet år 2006, antal sysselsatta

	Total syssel-sättn.	Jord- och skogsbruk samt indirekt och inducerad sysselsättning				Summa syssel-sättn.	%	Induc. syssel-sättn.	Totalt	%
		Jord- o skogs- bruk	Livs- medels- industri	Skogs- indu- stri	Annan indirekt syss.					
Svalöv	3 890	470	100	0	360	930	23,9	380	1 310	33,7
Staffanstorps	5 390	160	120	40	360	680	12,6	230	910	16,9
Burlöv	7 840	70	330	180	290	870	11,1	670	1 540	19,6
Vellinge	7 920	230	80	30	320	660	8,3	230	890	11,2
Östra Göinge	5 430	320	50	570	290	1 230	22,7	510	1 740	32,0
Örkelljunga	4 200	170	330	130	230	860	20,5	470	1 330	31,7
Bjuv	5 120	140	900	80	240	1 360	26,6	580	1 940	37,9
Kävlinge	7 830	190	460	10	270	930	11,9	410	1 340	17,1
Lomma	4 850	120	20	10	630	780	16,1	270	1 050	21,6
Svedala	6 810	190	20	20	270	500	7,3	180	680	10,0
Skurup	4 160	230	90	110	260	690	16,6	270	960	23,1
Sjöbo	6 220	800	40	160	270	1 270	20,4	630	1 900	30,5
Hörby	5 000	590	100	10	270	970	19,4	480	1 450	29,0
Höör	5 190	240	40	10	320	610	11,8	300	910	17,5
Tomelilla	5 040	620	300	40	290	1 250	24,8	740	1 990	39,5
Bromölla	4 960	140	30	1 170	190	1 530	30,8	690	2 220	44,8
Osby	4 620	230	10	240	220	700	15,2	330	1 030	22,3
Perstorp	3 470	120	0	40	190	350	10,1	140	490	14,1
Klippan	6 120	310	130	180	360	980	16,0	540	1 520	24,8
Åstorp	5 870	140	270	820	270	1 500	25,6	920	2 420	41,2
Båstad	6 470	390	60	20	300	770	11,9	540	1 310	20,2
Malmö	148 600	240	2 650	260	6 380	9 530	6,4	7 910	17 440	11,7
Lund	64 890	500	260	370	2 270	3 400	5,2	2 180	5 580	8,6
Landskrona	15 750	210	220	70	540	1 040	6,6	610	1 650	10,5
Helsingborg	65 200	650	1 810	380	3 850	6 690	10,3	4 950	11 640	17,9
Höganäs	7 680	260	130	20	250	660	8,6	300	960	12,5
Eslöv	11 190	520	1 110	290	540	2 460	22,0	1 380	3 840	34,3
Ystad	12 120	400	130	130	390	1 050	8,7	780	1 830	15,1
Trelleborg	14 640	470	200	260	520	1 450	9,9	820	2 270	15,5
Kristianstad	37 060	1 440	2 350	280	1 560	5 630	15,2	3 870	9 500	25,6
Simrishamn	7 500	520	210	40	430	1 200	16,0	720	1 920	25,6
Ängelholm	16 030	480	280	120	700	1 580	9,9	1 000	2 580	16,1
Hässleholm	22 930	990	60	480	860	2 390	10,4	1 470	3 860	16,8
<i>Skåne län</i>	<i>539 990</i>	<i>12 550</i>	<i>12 890</i>	<i>6 570</i>	<i>24 490</i>	<i>56 500</i>	<i>10,5</i>	<i>35 500</i>	<i>92 000</i>	<i>17,0</i>

Bilaga 1**Definitioner och källor****Definitioner****Näringsgrenar**

I jordbruksstatistiken är ett jordbruksföretag ett som brukar mer än 2 hektar åker *eller* som har en stor djurbesättning *eller* som bedriver trädgårdsodling av en viss omfattning. En jordbrukare är en person som driver ett sådant företag. Sysselsatta i jordbruk enligt jordbruksstatistiken är alla som i större eller mindre omfattning yrkesmässigt arbetar i jordbruksföretag.

I officiell sysselsättningsstatistik (NR, AKU, RAMS; se nedan) hänförs de förvärvsarbetande till näringsgren efter den huvudsakliga verksamheten vid deras arbetsplatser. Om flera verksamheter bedrivs vid samma arbetsplats bestäms näringsgrenen efter den verksamhet som sysselsätter flest personer.

I den officiella sysselsättningsstatistikens definition av *jordbruk* (näringsgren 01 enligt SNI¹) ingår, förutom jordbruk och trädgårdsodling, även vissa tjänster inom jordbruk, bl.a. semin- och avbytarverksamhet. Även pålsdjursuppfödning, renkötsel samt jakt- och viltvård ingår, men de utgör en obetydlig del av sysselsättningen.

I *skogsbruk* (näringsgren 02 enligt SNI) ingår förutom avverkning och skogsvård även service till skogsbruket, t.ex. plantskolor, virkesmätning.

Skogsbruket brukar delas in i småskaligt familjeskogsbruk och storskaligt skogsbruk. Familjeskogsbruk bedrivs på mark ägd av enskilda skogsägare, dvs. fysiska personer, dödsbon och fåmansägda aktieföretag. Storskogsbruk bedrivs på mark ägd av skogsbolag, staten, kyrkan m.fl.

Indirekt och inducerad sysselsättning

Jord- och skogsbrukets *indirekta* sysselsättningseffekter är den sysselsättning som produktionen genererar hos underleverantörer i alla tidigare led och hos förädlingsföretagen i närmast efterföljande led. De indirekta sysselsättningseffekterna har beräknats med hjälp av s.k. input/ outputteknik.

En näringsgrens *inducerade* sysselsättningseffekter är den sysselsättning som genereras i kommunala verksamheter och lokalt näringsliv när de direkt och indirekt sysselsatta och deras hushåll efterfrågar varor och tjänster från lokala servicenäringar, t.ex. detaljhandel, lokaltrafik, vård och omsorg, skolor..

Andelen av de lokala servicenäringarna som kan anses vara direkt eller indirekt beroende av livsmedelssektorn har bestämts på följande sätt. Till de lokala servicenäringarna har följande räknats: detaljhandel, restauranger, rekreation, kultur, lokaltrafik, post och tele (del), banker (del), förskola, grundskola och gymnasium, hälso- och sjukvård, barnomsorg, socialtjänst, reparations- och annan serviceverksamhet (del). I vissa fall beaktas bara delar av de nämnda näringarna, nämligen de delar som på det lokala planet tillhandahåller varor och tjänster till allmänheten.

Bland verksamheter som i detta sammanhang inte räknats till lokal service kan nämnas industri, partihandel, järnväg och flyg, statlig förvaltning, högre undervisning, forskning samt åldringsvård.

Livsmedels- och skogssektorernas andelar av den lokala serviceverksamheten har beräknats kommun för kommun. Dessa sektorers andelar i kommunerna har förutsatts vara desamma som deras andelar – inkl. indirekt sysselsättning – av den totala sysselsättningen.

Redovisade regionala sysselsättningssiffror avser den s.k. dagbefolkningen, d.v.s. att mänskorna redovisas på de län, kommuner etc. där de har sina arbetsplatser och inte efter var de bor.

¹ Svensk standard för näringsgrensindelning. I officiell statistik används för närvarande som regel versionen SNI 2002.

Källor

Uppgifterna i rapporten bygger i huvudsak på bearbetning av offentlig statistik. Det har eftersträvat att använda så aktuella uppgifter som möjligt. I praktiken har detta dock fått bestämmas av tillgången på data. De viktigaste källorna är följande:

- Nationalräkenskaperna (NR), Statistiska centralbyrån (SCB).
- Arbetskraftsundersökningarna (AKU), SCB.
- Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), SCB. Bygger på samkörningar av olika register, bl.a. arbetsgivarnas kontrolluppgifter, länsstyrelsernas momsregister samt taxeringsuppgifter.
- Jordbruksverkets jordbruksstatistik med uppgifter om alla lantbruksföretag med arealer, djurantal m.m.
- SCB:s tätortsstatistik, senast avseende år 2005.
- SCB:s företagsregister med uppgifter om samtliga företag i Sverige samt antal anställda, allt branschfördelat med hög detaljeringsnivå och geografisk noggrannhet.
- SCB:s beräkningar av bruttoregionalprodukten, BRP.

De uppgifter om sysselsättningen som redovisas i rapporten bygger på Nationalräkenskapernas beräkningar för hela landet. De har fördelats på kommuner med hjälp av uppgifter från företagsregistret. För jord- och skogsbruk har dessa uppgifter kompletterats med data från jordbruksstatistiken och AKU.

Närmare beskrivningar av de olika källorna finns på Jordbruksverkets och SCB:s hemsidor www.sjv.se respektive www.scb.se.

Bilaga 2

**Jord- och skogsbrukets sysselsättningseffekter i länet
fördelade på jordbruk och skogsbruk**

	Jordbruk samt indirekt och inducerad sysselsättning					
	Jord- bruk	Livs- medels- industri	Annan indirekt syss.	Induce- rad sys- selsättn.	Summa	% av all sys- sels.
Svalöv	440	100	310	350	1 200	30,8
Staffanstorps	160	120	280	190	750	13,9
Burlöv	70	330	160	430	990	12,6
Vellinge	220	80	210	180	690	8,7
Östra Göinge	240	50	220	210	720	13,3
Örkelljunga	100	330	150	320	900	21,4
Bjuv	130	900	140	500	1 670	32,6
Kävlinge	190	460	150	350	1 150	14,7
Lomma	120	20	530	230	900	18,6
Svedala	180	20	140	120	460	6,8
Skurup	220	90	200	200	710	17,1
Sjöbo	770	40	180	490	1 480	23,8
Hörby	550	100	200	420	1 270	25,4
Höör	200	40	230	230	700	13,5
Tomelilla	600	300	230	670	1 800	35,7
Bromölla	110	30	130	120	390	7,9
Osby	110	10	130	120	370	8,0
Perstorp	70	0	120	80	270	7,8
Klippan	230	130	220	320	900	14,7
Åstorp	140	270	190	370	970	16,5
Båstad	380	60	190	440	1 070	16,5
Malmö	210	2 650	3 730	5 470	12 060	8,1
Lund	460	260	1 290	1 290	3 300	5,1
Landskrona	190	220	340	440	1 190	7,6
Helsingborg	630	1 810	2 760	3 850	9 050	13,9
Höganäs	260	130	140	240	770	10,0
Eslöv	500	1 110	380	1 120	3 110	27,8
Ystad	390	130	250	570	1 340	11,1
Trelleborg	470	200	320	560	1 550	10,6
Kristianstad	1 290	2 350	1 070	3 240	7 950	21,5
Simrishamn	490	210	340	620	1 660	22,1
Ängelholm	420	280	450	730	1 880	11,7
Hässleholm	720	60	530	810	2 120	9,2
<i>Skåne län</i>	<i>11 260</i>	<i>12 890</i>	<i>15 910</i>	<i>25 280</i>	<i>65 340</i>	<i>12,1</i>

<u>Skogsbruk samt indirekt och inducerad sysselsättning</u>						
Skogs- bruk	Skogs- industri	Annan indirekt syss.	Induce- rad sys- selsättn.	Summa	% av all sys- sels.	
Svalöv	30	0	50	30	110	2,8
Staffanstorps	0	40	80	40	160	3,0
Burlöv	0	180	130	240	550	7,0
Vellinge	10	30	110	50	200	2,5
Östra Göinge	80	570	70	300	1 020	18,8
Örkelljunga	70	130	80	150	430	10,2
Bjuv	10	80	100	80	270	5,3
Kävlinge	0	10	120	60	190	2,4
Lomma	0	10	100	40	150	3,1
Svedala	10	20	130	60	220	3,2
Skurup	10	110	60	70	250	6,0
Sjöbo	30	160	90	140	420	6,8
Hörby	40	10	70	60	180	3,6
Höör	40	10	90	70	210	4,0
Tomelilla	20	40	60	70	190	3,8
Bromölla	30	1 170	60	570	1 830	36,9
Osby	120	240	90	210	660	14,3
Perstorp	50	40	70	60	220	6,3
Klippan	80	180	140	220	620	10,1
Åstorp	0	820	80	550	1 450	24,7
Båstad	10	20	110	100	240	3,7
Malmö	30	260	2 650	2 440	5 380	3,6
Lund	40	370	980	890	2 280	3,5
Landskrona	20	70	200	170	460	2,9
Helsingborg	20	380	1 090	1 100	2 590	4,0
Höganäs	0	20	110	60	190	2,5
Eslöv	20	290	160	260	730	6,5
Ystad	10	130	140	210	490	4,0
Trelleborg	0	260	200	260	720	4,9
Kristianstad	150	280	490	630	1 550	4,2
Simrishamn	30	40	90	100	260	3,5
Ängelholm	60	120	250	270	700	4,4
Hässleholm	270	480	330	660	1 740	7,6
<i>Skåne län</i>	<i>1 290</i>	<i>6 570</i>	<i>8 580</i>	<i>10 220</i>	<i>26 660</i>	<i>4,9</i>